

Living
Rivers

Co-funded by
the European Union

OPEN
RIVERS
PROGRAMME

**Obnova voľne tečúcich riek
8. október 2025**

**NARIADENIE O OBNOVE PRÍRODY
v kontexte obnovy voľne tečúcich riek**

Foto: SKUEV 4027 Slatina, Jakub Krška

5 hlavných dôvodov pre obnovu prírody

- ✓ **Pomáha biodiverzite:** prinavracia miestnu flóru a faunu - 81% chránených biotopov a 63% druhov EU sú v nepriaznivom alebo zlom stave ochrany
- ✓ **Prispieva k riešeniu klimatickej krízy:** prírodné biotopy ukladajú uhlík - **Obnova ekosystémov bohatých na uhlík a druhovú rozmanitosť patrí medzi najrýchlejšie a najlacnejšie prírode blízke opatrenia na zmierňovanie klimatických zmien.**
- ✓ **Chráni pred prírodnými katastrofami:** lesy a mokrade znižujú riziko záplav.
- ✓ **Zlepšuje naše zdravie:** prístup k prírode prospieva nášmu duševnému a fyzickému zdraviu.
- ✓ **Podporuje miestnu ekonomiku:** posilňuje potravinovú bezpečnosť a udržateľné praktiky – benefity sú v priemere 10 x vyššie ako investície

#RESTORENATURE

Nariadenie o obnove prírody (2024/1991 z 24.6.2024)

- **Hlavný cieľ : obnova prírody EÚ na pevnine a mori**
2030: min. 20 % územia EÚ / 2050: všetky ekosystémy, ktoré potrebujú obnovu

Konkrétne tematické ciele:

- **Biotoxy podľa BHD** - mokrade, lesy, trávnaté plochy, rieky, jazerá, vresoviská, skalné biotopy, duny
 obnova biodiverzitných biotopov a návrat druhov
- **Opeľovače** - zvrátenie poklesu populácií do **2030**, vrátane metodiky na **monitorovanie**
- **Lesné ekosystémy** - viac mŕtveho dreva, veková rozmanitosť, konektivita, vtáky, organický uhlík
- **Mestské ekosystémy** - žiadna čistá strata zelene a stromov < 2030 < **postupný nárast** plochy
- **Poľnohospodárske ekosystémy** - viac motýľov a vtákov, organický uhlík v pôde, krajinné prvky, obnova rašelinísk využívaných v poľnohospodárstve
- **Morské ekosystémy** - ochrana druhov a morských ekosystémov
- **Konektivita riek** - odstraňovanie bariér Do roku 2030: **25 000 km** voľne prúdiacich riek

Povinnosť vypracovať NPOP so stanovením strategických cieľov do roku 2050

- v termíne do 1. septembra 2026 predložiť EK
- prípravný monitoring a výskum (od augusta 2024)

Príprava (čl. 14) – zohľadnenie:

- ❖ opatrenia na dosiahnutie dobrého kvantitatívneho, ekologického a chemického stavu vodných útvarov zahrnutých do programov opatrení a plánov manažmentu povodia vypracovaných v súlade s rámcovou smernicou o vodách a do plánov manažmentu povodňového rizika vypracovaných v súlade so smernicou o hodnotení a manažmente povodňových rizík;
- ❖ príklady obnovy (Príloha VII) – *napr. zlepšenie hydrologických podmienok zvýšením kvantity, kvality a dynamiky povrchových vôd a úrovne podzemnej vody v prírodných a poloprírodných ekosystémoch; obnova meandrov riek a opätovné prepojenie umelo prerušených meandrov alebo mŕtvych ramien; odstránenie pozdĺžnych a priečnych bariér (ako sú hrádze a priehrady), poskytnutie väčšieho priestoru dynamike riek a obnova ich úsekov s voľným tokom; renaturalizácia riečnych dŕn a jazier a nížinných vodných tokov, napr. odstránením umelého spevnenia dna; obnova procesov prirodzenej sedimentácie; vytvorenie príbrežných zón,*
- ❖ sociálnej, hospodárskej a kultúrnej rozmanitosti regiónov
- ❖ ČŠ podľa možnosti podporujú synergie s národnými plánmi obnovy prírody iných členských štátov, najmä pokiaľ ide o cezhraničné ekosystémy.

Národný plán obnovy prírody (do roku 2050)

2025/912 VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2025/912 z 19. mája 2025, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1991, pokiaľ ide o jednotný formát národného plánu obnovy prírody

Časť A – Informácie o všetkých cieľoch /Príprava a vypracovanie národného plánu obnovy prírody

- **Účast' verejnosti** – zhrnutie procesu prípravy NPO, výsledok účasti verejnosti a zapojenia zainteresovaných strán,
- Rozsah území pre ciele/ opatrenia (2030/2050) a aspekty rozmanitosti situácií v rôznych regiónoch
- Súvisiace prínosy pre zmiernenie zmeny klímy, pre neutralitu degradácie pôdy
- Predvídateľné sociálno-ekonomické vplyvy a odhadované prínosy opatrení na obnovu uvedených v článkoch 4 až 12,
- Súhra opatrení s klimatickými, agri, lesníckymi, biodiverzitnými národnými plánmi/stratégiami,
- Identifikácia existujúcich poľnohospodárskych a lesníckych postupov vrátane intervencií SPP, ktoré prispievajú k cieľom obnovy
- **Odhad finančných potrieb (EU, národné, verejné a súkromné...), subvencie, ktoré negatívne ovplyvňujú dosahovanie cieľov**
- monitoring opatrení (účinnosť, revízia)

Národný plán obnovy prírody (do roku 2050)

[2025/912 VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE \(EÚ\) 2025/912 z 19. mája 2025, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2024/1991, pokiaľ ide o jednotný formát národného plánu obnovy prírody](#)

Časť B - Vnútroštátny prístup k dosahovaniu cieľov obnovy a plneniu povinností podľa článkov

- **Plán odstránenia umelých prekážok do roku 2030** – (článok 9 ods. 2, článok 15 ods. 3 písm. i) – orientačná čistá dodatočná celková dĺžka voľne tečúcich riek (do 2030), orientačná mapa potenciálnych voľne tečúcich riek, ktoré sa majú obnoviť v rokoch 2020 až 2030, odhad voľne tečúcich riek v roku 2020 + mapa a identicky po roku 2032 (míľniky 2040 a 2050)
- **Zlepšenie prirodzených funkcií súvisiacich záplavových oblastí do roku 2030** (článok 9 ods. 3) (orientačná plocha + mapa) a identicky po roku 2032 (míľniky 2040 a 2050)
- **Zachovanie prirodzeného prepojenia riek a prirodzených funkcií súvisiacich záplavových oblastí** (článok 9 ods. 4). Zhrnutie plánovaných opatrení na zabezpečenie zachovania prirodzeného prepojenia riek a prirodzených funkcií súvisiacich obnovených záplavových oblastí [článok 15 ods. 3 písm. i) a článok 9 ods. 4]

Národný plán obnovy prírody - kritéria

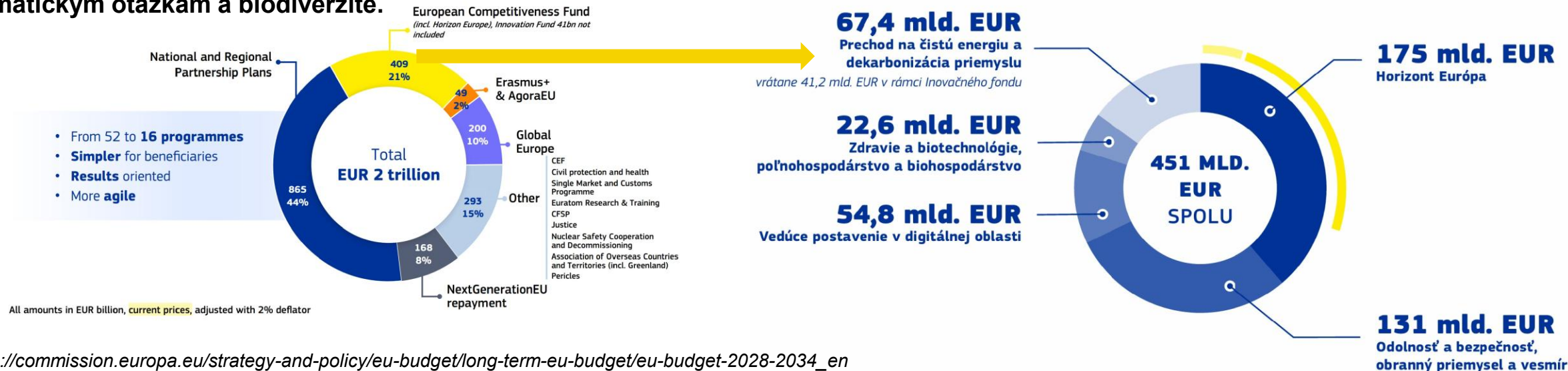
- A. Plán založený na vedeckých dátach** – (recitál 65) Je dôležité, aby členské štáty vypracovali podrobné národné plány obnovy prírody na základe najlepších dostupných vedeckých dôkazov a **čl. 14, ods. 1**;
- B. Inkluzívny plán** – (recitál 83) členské štáty by pri príprave a vykonávaní svojich národných plánov obnovy prírody mali uplatňovať spravodlivý prístup zahŕňajúci celú spoločnosť. Mali by zaviesť potrebné opatrenia na zapojenie miestnych a regionálnych orgánov, vlastníkov užívateľov pôdy a ich združení, organizácií občianskej spoločnosti, podnikateľskej obce, výskumných a vzdelávacích komunit, poľnohospodárov, rybárov, lesníkov, investorov a iných príslušných zainteresovaných strán a širokej verejnosti do všetkých fáz prípravy, preskúmania a vykonávania národných plánov obnovy prírody, a na podporu dialógu a šírenia vedecky podložených informácií o biodiverzite a prínosoch obnovy.
- Čl. 14 ods. 20.** “Členské štáty zabezpečia, aby bola príprava plánu obnovy prírody **otvorená, transparentná, inkluzívna a účinná a aby sa verejnosti vrátane všetkých príslušných zainteresovaných strán poskytli včasné a účinné príležitosti zúčastniť sa na jeho vypracovaní**“ (+ SEA)
- C. Ambicióznosť** – ciele pre roky 2030 / 2040 / 2050 ale aj napr. prepojenie sektorov, nad rámec existujúcich chránených území
- D. Schopnosť realizovať** = pretavenie do konkrétnych opatrení / koordinácia sektorov – vylúčenie škodlivých opatrení /dotácií, koordinácia na regionálnej a lokálnej úrovne + jasný finančný plán + kapacity na realizáciu opatrení
- E. Efektivita** – návrh opatrení pre všetky oblasti ? / vedecký konsenzus / čo - kedy – kde ? / je detail informácií dostatočný pre všetkých relevantných stakeholderov, kt. budú opatrenia realizovať ?

Financovanie NPO – nadchádzajúci VFR (MFF)

Návrh EK pre budúci viacročný finančný rámec (VFR) – 2028 – 2034

- výraznú konsolidáciu programov - z 52 na iba 16 programov rozdelených do 4 okruhov, namiesto súčasných 7 okruhov
- Výrazné zníženie prostriedkov na biodiverzitu a ukončenie monitorovania výdavkov na biodiverzitu – vážne riziko pre EÚ aj z hľadiska oznamovacej povinnosti podľa globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu.
- absentuje jasne a fixne definovaný objem financií na ochranu prírody (osobitný monitoring aj pre ďalšie env. ciele)
- ukončenie programu LIFE, časť programu LIFE – spolu s ďalšími 13 sektorovými programami – súčasť Európskeho fondu konkurencieschopnosti (recit. 23 a 33, čl. 3 a 33),
- zvyšuje flexibilitu (ČŠ & EK), pokiaľ ide o ciele, ktoré môžu sledovať v rámci Národného a regionálneho partnerského plánu a Európskeho fondu konkurencieschopnosti - EK môže presúvať financie medzi obálkami
- rozsiahly zoznamom priorit, avšak absentujú dostatočné mechanizmy pre zabezpečenie, že financovanie bude venované klimatickým otázkam a biodiverzite.

Co-funded by
the European Union

**OPEN
RIVERS**
PROGRAMME

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

Katarína Butkovská
Forest & WildLife
Manager
WWF Slovensko